

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра пропедевтики внутрішньої медицини №2 та медсестринства

Навчальний рік 2025-2026

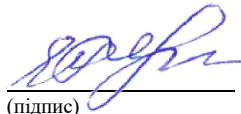
СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА
«Клінічна фармакологія з токсикологією»

Нормативний освітній компонент
Формат освітнього компонента очний
Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»
Спеціальність «223 «Медсестринство»
Освітньо-професійна програма «Сестринська справа»
Першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Курс четвертий

Силабус освітнього компонента розглянуто на засіданні кафедри Пропедевтики внутрішньої медицини №2 та медсестринства

Протокол від
“14 ”червня 2022 року № 11

В.о.Завідувача кафедри

(підпис)

Доц. Піонова О. М.
(прізвище та ініціали)

Схвалено методичною комісією ХНМУ з проблем терапевтичного профілю

Протокол від
“25 ”серпня 2022 року № 1

Голова

(підпис)

проф. Кравчун П.Г.
(прізвище та ініціали)

РОЗРОБНИКИ СИЛАБУСУ:

1. Хіміч Т.Ю., доцент кафедри ПВМ №2 та медсестринства, доцент, к.мед.н.
2. Піонова О. М., доцент доцент кафедри ПВМ №2 та медсестринства, доцент, к.мед.н.

ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЩО ВИКЛАДАЮТЬ ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

Прізвище, ім'я, по батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь

Піонова О.М. доцент кафедри ПВМ №2 та медсестринства, доцент, к.мед.н.

Професійні інтереси: терапія, , пульмонологія,

Контактний тел. та E-mail викладача +380506050642 om.pionova@knmu.edu.ua

Ярошук Аліна Віталіївна асистент кафедри ПВМ№2 та медсестринства, магістр медсестринства

Професійні інтереси: медсестринство

Контактний тел. та E-mail викладача +380972419718 av.yaroshchuk@knmu.edu.ua

Інформація про консультації Очні консультації: згідно розкладу кафедри на базі кафедри - обласної клінічної лікарні за попередньою домовленістю. Он-лайн консультації: за попередньою домовленістю з викладачем з використанням ресурсів системи Moodle. (<http://31.128.79.157:8083/login/index.php>)

Локація. Місце проведення лекцій та практичних занять: лекційна зала та учбові кімнати кафедри пропедевтики внутрішньої медицини №2 та медсестринства, і (вул. Тринклера 3)
Час проведення занять: понеділок, вівторок, середа, четвер, п'ятниця (9⁰⁰-11⁵⁰/13²⁰-17¹⁰ у відповідності до розкладу);

ВСТУП

Силабус освітнього компонента «Клінічна фармакологія з токсикологією» складений відповідно до освітньо-професійної програми (далі – ОПП) «Сестринська справа» та Стандарта вищої освіти України (далі – Стандарт), перший (бакалаврський) рівень, галузі знань 22 “Охорона здоров'я”, спеціальності «Медсестринство»

Опис освітнього компонента (анотація) «Клінічна фармакологія з токсикологією» є базовою для блоку клінічних дисциплін, що забезпечують професійно-практичну підготовку, яка вивчає класифікацію лікувальних засобів за основними фармакологічними групами і належність до них препаратів, основні клініко-фармакологічні характеристики лікувальних засобів; правила обліку та безпечного зберігання сильнодіючих, отруйних, одурманюючих і наркотичних засобів; принципи оформлення рецептів на різні форми ліків; принципи вибору найбільш ефективних та безпечних лікувальних засобів при захворюваннях внутрішніх органів; побічні ефекти та токсичну дію ліків і заходи щодо запобігання їх виникненню; принципи надання невідкладної допомоги при гострих станах та отруєннях;

Предметом вивчення освітнього компонента є комплекс теоретичних та практичних питань, спрямованих на засвоєння здобувач вищої освіти основних клініко-фармакологічних характеристик лікувальних засобів; правил обліку та безпечного зберігання сильнодіючих, отруйних, одурманюючих і наркотичних засобів; принципів вибору найбільш ефективних та безпечних лікувальних засобів при захворюваннях внутрішніх органів; побічних ефектів та токсичної дії ліків і заходи щодо запобігання їх виникненню; принципів надання невідкладної допомоги при гострих станах та отруєннях;

Метою освітнього компонента “Клінічна фармакологія з токсикологією” є формування у здобувачів вищої освіти основ клінічного мислення і набуття професійних компетентностей при правильному виборі найбільш ефективних та безпечних лікувальних засобів при захворюваннях внутрішніх органів; вміння аналізувати побічні та токсичну дію ліків і заходи щодо запобігання їх виникненню; надання невідкладної допомоги при гострих станах та отруєннях.

Пререквізити дисципліни відповідно до примірного навчального плану, вивчення освітнього компонента «Клінічна фармакологія з токсикологією» здійснюється, коли здобувачем вищої освіти набуті відповідні знання з основних базових дисциплін: основ медичної біології та мікробіології, основ біологічної фізики та медичної апаратури, анатомії людини, фізіології, медичної та біоорганічної хімії,

біологічної хімії, патоморфології та патофізіології, обстеження та оцінка стану здоров'я людини, з якими інтегрується програма дисципліни.

Постреквізити реквізити дисципліни: Клінічна фармакологія з токсикологією формує засади вивчення здобувачем вищої освіти наступної клінічної дисципліни – клінічне медсестринство у внутрішній медицині, що передбачає «вертикальну» інтеграцію з цими освітніми компонентами та формування умінь застосовувати знання з основних методів обстеження хворого в процесі подальшого навчання та у професійній діяльності. Основні положення освітнього компоненту мають застосовуватися при вивченні суміжних дисциплін та проходження переддипломної практики. Є базою для підготовки до ліцензійного іспиту ЄДКІ, підготовки до навчання у закладах вищої освіти на програмах другого освітньо-наукового рівня вищої освіти.

Послання на сторінку освітнього компонента в MOODLE Сторінка дисципліни в системі Moodle <https://distance.knmu.edu.ua/my/>

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

1.1. Метою вивчення освітнього компонента є формування у здобувача вищої освіти основ клінічного мислення і набуття професійних компетентностей при правильному виборі найбільш ефективних та безпечних лікувальних засобів при захворюваннях внутрішніх органів; вміння аналізувати побічні та токсичну дію ліків і заходи щодо запобігання їх виникненню; надання невідкладної допомоги при гострих станах та отруєннях.

1.2. Основними завданнями вивчення освітнього компонента “ Клінічна фармакологія з токсикологією ” є

- знати класифікацію лікувальних засобів за основними фармакологічними групами і належність до них препаратів;
- знати основні клініко-фармакологічні характеристики лікувальних засобів;
- оформляти рецепти на різні форми ліків і вимоги на лікувальні засоби для лікувально-профілактичних установ;
- знати правила обліку та безпечного зберігання сильнодіючих, отруйних, одурманюючих і наркотичних засобів;
- вміти правильно вибрати найбільш ефективний та безпечний лікувальний засіб при захворюваннях певного характеру;
- вміти аналізувати побічні та токсичну дію ліків і заходи щодо запобігання їх виникненню;
- надавати невідкладну допомогу при гострих станах та отруєннях;
- вміти орієнтуватися у питаннях несумісності ліків «in Vivo» та «in Vitro» з метою попередження небажаних наслідків.

1.3. Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє освітній компонент (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у ОПП та Стандарті).

1.3.1. Вивчення освітнього компонента забезпечує опанування здобувачами вищої освіти компетентностей:
інтегральні:

Компетентності та результати навчання.

Згідно з вимогами стандарту освітній компонент забезпечує набуття здобувачами вищої освіти **компетентностей:**

– *інтегральна:*

здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності у галузі охорони здоров'я, або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується

комплексністю та невизначеністю умов та вимог.

– загальні:

3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу
4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності
6. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово
10. Здатність приймати обґрунтовані рішення

– спеціальні (фахові, предметні):

1. Здатність застосовувати професійні та правові стандарти в повсякденній професійній практиці.
2. Здатність розпізнавати й інтерпретувати ознаки здоров'я і його змін, хвороби чи інвалідності (оцінка/діагноз), обмежень можливості повноцінної життєдіяльності і визначати проблеми пацієнтів при різних захворюваннях та станах.
3. Здатність задовольнити потреби пацієнта/клієнта протягом різних періодів усього життя (включаючи процес вмирання) шляхом планування, допомоги і виконання медсестринських втручань, оцінки та корекції індивідуальних планів догляду, створених у співпраці з пацієнтом/клієнтом, особами, що доглядають, членами сім'ї та іншими медичними і соціальними працівниками.
4. Застосовування професійних навичок (вмінь), медичних засобів, втручань та дій для забезпечення пацієнтові/клієнтові гідного ставлення, приватності (інтимності), конфіденційності, захисту його прав, фізичних, психологічних та духовних потреб на засадах транскультурального медсестринства, толерантної та неосудної поведінки.
5. Здатність ефективно застосовувати сукупність медсестринських навичок (вмінь), медичних засобів, втручань та дій для забезпечення догляду на основі холістичного (цілісного) підходу, враховуючи задоволення потреб пацієнта у комфорті, харчуванні, особистій гігієні та здатності особи задовольняти свої щоденні потреби.
6. Здатність ефективно застосовувати сукупність професійних навичок (вмінь), медичних засобів, втручань та дій при оцінці функціонального стану пацієнтів/клієнтів, підготовці їх до діагностичних досліджень та зборі біологічного матеріалу для лабораторних досліджень.
7. Збереження власного здоров'я фахівця при здійсненні догляду, виконанні маніпуляцій та процедур, при переміщенні і транспортуванні пацієнта/клієнта.
8. Профілактична діяльність медичної сестри, направлена на збереження і зміцнення здоров'я, попередження захворювань й інформування та навчання пацієнта та членів його родини.
12. Здатність орієнтуватися у визначенні групової належності лікарських засобів, особливостях їх фармакокінетики та фармакодинаміки.
13. Здатність виявляти зв'язок клінічних проявів захворювань з результатами додаткових методів дослідження.

1.1.1. Вивчення освітнього компонента забезпечує набуття здобувач вищої освіти наступних програмних результатів навчання:

ПРН 13. Виписувати, зберігати та застосувати фармакологічні засоби .

1.1.2. Вивчення освітнього компонента забезпечує набуття здобувач вищої освіти наступних соціальний навичок (Soft skills):

- Комунікативні навички
- Здатність працювати в команді, спілкуватися з людьми і управляти конфліктами
- вміння оцінювати і аналізувати ситуації
- Здатність до Організації, планування та ефективного виконання проєктів і завдань
- Здатність виконувати роботу професійно, відповідально
- Здатність проявляти емоційний інтелект у взаємодіях з колегами, клієнтами, з керівником, почуттям такту і своєчасності реакції.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

2.1 Опис дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика освітнього компонента
		очна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Напрямок підготовки 22 «Охорона здоров'я»	Нормативна
Загальна кількість годин -120	Спеціальність: <u>223 «Медсестринство»</u>	Курс:
		4-й
		Семестр
Годин для денної форми навчання: аудиторних – 50 самостійної роботи здобувач вищої освіти - 70	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Лекції
		18год.
		Практичні
		32год.
		Самостійна робота
		70 год.
	Індивідуальні завдання.	
		Вид контролю: іспит

2.2.1 Лекції

№ з/п	Тема	Години	Вид лекції
1	Предмет та зміст клінічної фармакології. Основні принципи клінічної фармакокінетики та фармакодинаміки. Взаємодія ліків. Побічна дія ліків. Корекція небажаної дії лікувальних речовин при комбінованій фармакотерапії.	2	Тематична
2	Фармакотерапії захворювань органів дихання. Пневмонії. Грип. Туберкульоз. Бронхіальна астма. Клінічна фармакологія антибіотиків та глюкокортикостероїдів.	2	Тематична
3	Фармакотерапія захворювань серцево-судинної системи. ІБС. Артеріальна гіпертензія. Антиангінальні та антигіпертензивні засоби.	2	Тематична
4	Фармакотерапія захворювань серцево-судинної системи. Серцева недостатність. Аритмії. Кардіотонічні засоби.	2	Тематична
5	Фармакотерапія захворювань нервових і психічних захворювань. Принципи фармакотерапії болювого синдрому	2	Тематична
6	Фармакотерапія органів ШКТ: захворювання шлунку та кишок, підшлункової залози та гепатобіліарної системи.	2	Тематична
7	Фармакотерапія гомеостазу та гемокоагуляції, захворювань крові. Фармакотерапія в регулюванні водно-сольового обміну та кислото-лужної рівноваги.	2	Тематична
8	Фармакотерапія ендокринних захворювань: цукровий діабет, захворювання щитоподібної залози.	2	Тематична
9	Фармакотерапія невідкладних станів при гострих інтоксикаціях ліками та отрутами	2	Тематична

	Всього	18	
--	---------------	-----------	--

2.2.2 Семінарські заняття –не передбачені програмою

2.2.3 Практичні заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1	Взаємодія лікарських засобів. Вплив різних факторів на дію лікарських засобів. Побічна дія ліків.	2	розповідь-пояснення, бесіда, демонстрація, презентація, відеороліки, відеофільми, дискусія, круглий стіл, ділова, рольова, імітаційна гра, моделювання процесів і ситуацій, делегування повноважень, кейс-метод, дебати, спаринг-партнерство (навчання в парах),	усне опитування (індивідуальне і фронтальне); письмове опитування; тестовий контроль; творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати; анотації; взаємоконтроль; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему
2	Фармакотерапії захворювань органів дихання: бронхіти, бронхіальна астма. Клінічна фармакологія глюкокортикостероїдів та броходилітаторів.	2	розповідь-пояснення, бесіда, демонстрація, презентація, відеороліки, відеофільми, дискусія, круглий стіл, ділова, рольова, імітаційна гра, моделювання процесів і ситуацій, делегування повноважень, кейс-метод, дебати, спаринг-	усне опитування (індивідуальне і фронтальне); письмове опитування; тестовий контроль; творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати; анотації; взаємоконтроль; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему

			партнерство (навчання в парах),	
3	Фармакотерапії захворювань органів дихання: пневмонії, грип, туберкульоз. Клінічна фармакологія антибіотиків, антибактеріальних та противірусних засобів.	2	розповідь-пояснення, бесіда, демонстрація, презентація, відеороліки, відеофільми, дискусія, круглий стіл, ділова, рольова, імітаційна гра, моделювання процесів і ситуацій, делегування повноважень, кейс-метод, дебати, спаринг-партнерство (навчання в парах),	усне опитування (індивідуальне і фронтальне); письмове опитування; тестовий контроль; творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати; анотації; взаємоконтроль; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему
4	Фармакотерапія захворювань серцево-судинної системи: ІХС. Атеросклероз. Артеріальна гіпертензія. Клінічна фармакологія засобів, що застосовуються в кардіологічній практиці. Принципи клініко-фармакологічного підходу до вибору лікарських засобів.	2	розповідь-пояснення, бесіда, демонстрація, презентація, відеороліки, відеофільми, дискусія, круглий стіл, ділова, рольова, імітаційна гра, моделювання процесів і ситуацій, делегування повноважень, кейс-метод, дебати, спаринг-партнерство (навчання в парах),	усне опитування (індивідуальне і фронтальне); письмове опитування; тестовий контроль; творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати; анотації; взаємоконтроль; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему
5	Фармакотерапія захворювань серцево-судинної системи: Артеріальна гіпертензія.	2	розповідь-пояснення, бесіда,	усне опитування (індивідуальне і

	Клінічна фармакологія засобів, що застосовуються в кардіологічній практиці. Принципи клініко-фармакологічного підходу до вибору лікарських засобів.		демонстрація, презентація, відеороліки, відеофільми, дискусія, круглий стіл, ділова, рольова, імітаційна гра, моделювання процесів і ситуацій, делегування повноважень, кейс-метод, дебати, спаринг-партнерство (навчання в парах),	фронтальне); письмове опитування; тестовий контроль; творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати; анотації; взаємоконтроль; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему
6	Фармакотерапія захворювань серцево-судинної системи: Аритмії. Клінічна фармакологія засобів, що застосовуються в кардіологічній практиці. Принципи клініко-фармакологічного підходу до вибору лікарських засобів.	2	розповідь-пояснення, бесіда, демонстрація, презентація, відеороліки, відеофільми, дискусія, круглий стіл, ділова, рольова, імітаційна гра, моделювання процесів і ситуацій, делегування повноважень, кейс-метод, дебати, спаринг-партнерство (навчання в парах),	усне опитування (індивідуальне і фронтальне); письмове опитування; тестовий контроль; творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати; анотації; взаємоконтроль; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему
7	Фармакотерапія захворювань серцево-судинної системи: Серцева недостатність. Клінічна фармакологія засобів, що застосовуються в кардіологічній практиці. Принципи клініко-фармакологічного підходу до вибору лікарських засобів	2	розповідь-пояснення, бесіда, демонстрація, презентація, відеороліки, відеофільми, дискусія, круглий стіл,	усне опитування (індивідуальне і фронтальне); письмове опитування; тестовий контроль; творчі завдання;

			ділова, рольова, імітаційна гра, моделювання процесів і ситуацій, делегування повноважень, кейс-метод, дебати, спаринг-партнерство (навчання в парах),	індивідуальні завдання; реферати; анотації; взаємоконтроль; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему
8	Фармакотерапія захворювань ЦНС (пригнічуючої дії). Фармакотерапія захворювань ЦНС (збуджуючої дії). Фармакотерапія знеболюючих засобів.	2	-«-	-«-
9	Клініко-фармакологічна характеристика протизапальних та імуномодуючих лікарських засобів.	2	-«-	-«-
10	Фармакотерапія захворювань крові, порушень гомеостазу та гемокоагуляції..	2	-«-	-«-
11	Фармакотерапія в регулюванні водно-сольового обміну та кислото-лужної рівноваги.	2	-«-	-«-
12	Фармакотерапія органів ШКТ: захворювання шлунку та кишок. підшлункова залоза та печінка.	2	-«-	-«-
13	Фармакотерапія органів ШКТ: підшлункової залози та печінки.	2	-«-	-«-
14	Фармакотерапія ендокринних захворювань: цукровий діабет.	2	-«-	-«-
15	Фармакотерапія ендокринних захворювань: захворювання щитоподібної залози.	2	-«-	-«-
16	Фармакотерапія невідкладних станів при гострих інтоксикаціях ліками та отрутами	2	-«-	-«-
	Всього годин	32		

2.2.4. Лабораторні заняття – не передбачані програмою

2.2.5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1	Взаємодія лікарських засобів. (форма роботи - реферат)	2	відеороліки, відеофільми, самостійна робота з інформаційними джерелами.	реферати; анотації; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему
2	Вплив різних факторів на дію лікарських засобів. Побічна дія ліків. (форма роботи -	2	відеороліки, відеофільми,	реферати; анотації; самоконтроль;

	реферат)		самостійна робота з інформаційними джерелами.	доповідь; виступ на задану тему
3	Загальні уявлення про симптоми та синдроми захворювань органів дихання. Фармакотерапії захворювань органів дихання: бронхіти, грип. (форма роботи - реферат)	2	відеороліки, відеофільми, самостійна робота з інформаційними джерелами.	реферати; анотації; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему
4	Фармакотерапії захворювань органів дихання: пневмонії, туберкульоз. (форма роботи - реферат)	4	відеороліки, відеофільми, самостійна робота з інформаційними джерелами.	реферати; анотації; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему
5	Клінічна фармакологія антибіотиків, антибактеріальних та противірусних засобів.	2	відеороліки, відеофільми, самостійна робота з інформаційними джерелами.	реферати; анотації; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему
6	Загальні уявлення про симптоми та синдроми захворювань органів дихання. Фармакотерапії захворювань органів дихання: бронхіальна астма. (форма роботи - реферат)	2	відеороліки, відеофільми, самостійна робота з інформаційними джерелами.	реферати; анотації; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему
7	Клінічна фармакологія глюкокортикостероїдів.	2	відеороліки, відеофільми, самостійна робота з інформаційними джерелами.	реферати; анотації; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему
8	Загальні уявлення про симптоми та синдроми захворювань органів серцево-судинної системи. Фармакотерапія захворювань серцево-судинної системи. ІБС. (форма роботи - реферат)	3	відеороліки, відеофільми, самостійна робота з інформаційними джерелами.	реферати; анотації; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему
9	Атеросклероз. Клінічна фармакологія засобів, що застосовуються в кардіологічній практиці. Принципи клініко-фармакологічного підходу до вибору лікарських засобів. (форма роботи - реферат)	2	відеороліки, відеофільми, самостійна робота з інформаційними джерелами.	реферати; анотації; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему
10	Артеріальна гіпертензія. Клінічна фармакологія засобів, що застосовуються в кардіологічній практиці. Принципи клініко-фармакологічного підходу до вибору лікарських засобів. (форма роботи - реферат)	2	відеороліки, відеофільми, самостійна робота з інформаційними джерелами.	реферати; анотації; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему
11	Загальні уявлення про симптоми та синдроми	3	відеороліки,	реферати;

	захворювань органів серцево-судинної системи. Фармакотерапія захворювань серцево-судинної системи. Серцева недостатність. Принципи клініко-фармакологічного підходу до вибору лікарських засобів. (форма роботи - реферат)		відеофільми, самостійна робота з інформаційними джерелами.	анотації; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему
12	Фармакотерапія аритмій. Клінічна фармакологія засобів, що застосовуються в кардіологічній практиці. Принципи клініко-фармакологічного підходу до вибору лікарських засобів. (форма роботи - реферат)	3	відеороліки, відеофільми, самостійна робота з інформаційними джерелами.	реферати; анотації; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему
13	Загальні уявлення про симптоми та синдроми захворювань центральної нервової системи. Фармакотерапія захворювань ЦНС (пригнічуючої дії). (форма роботи - реферат)	2	відеороліки, відеофільми, самостійна робота з інформаційними джерелами.	реферати; анотації; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему
14	Загальні уявлення про симптоми та синдроми захворювань центральної нервової системи. Фармакотерапія захворювань ЦНС (збуджуючої дії). (форма роботи - реферат)	2	відеороліки, відеофільми, самостійна робота з інформаційними джерелами.	реферати; анотації; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему
15	Фармакотерапія знеболюючих засобів.	2	відеороліки, відеофільми, самостійна робота з інформаційними джерелами.	реферати; анотації; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему
16	Загальні уявлення про симптоми та синдроми захворювань органів травлення. Фармакотерапія захворювань органів травлення (форма роботи - реферат)	3	відеороліки, відеофільми, самостійна робота з інформаційними джерелами.	реферати; анотації; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему
17	Клініко-фармакологічна характеристика протизапальних засобів	2	відеороліки, відеофільми, самостійна робота з інформаційними джерелами.	реферати; анотації; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему
18	Клініко-фармакологічна характеристика імуномодулюючих лікарських засобів (форма роботи - реферат)	2	відеороліки, відеофільми, самостійна робота з інформаційними джерелами.	реферати; анотації; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему
19	Фармакотерапія в регулюванні водно-сольового обміну (форма роботи - реферат)	2	відеороліки, відеофільми, самостійна робота з інформаційними	реферати; анотації; самоконтроль; доповідь; виступ на

			джерелами.	задану тему
20	Клініко-фармакологічна характеристика кислото-лужної рівноваги. (форма роботи - реферат)	2	відеороліки, відеофільми, самостійна робота з інформаційними джерелами.	реферати; анотації; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему
21	Загальні уявлення про симптоми та синдроми захворювань шлунково-травного тракту. Фармакотерапія органів ШКТ : захворювання шлунку (форма роботи - реферат)	2	відеороліки, відеофільми, самостійна робота з інформаційними джерелами.	реферати; анотації; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему
22	Загальні уявлення про симптоми та синдроми захворювань шлунково-травного тракту. Фармакотерапія органів ШКТ : захворювання а кишок. (форма роботи - реферат)	3	відеороліки, відеофільми, самостійна робота з інформаційними джерелами.	реферати; анотації; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему
23	Загальні уявлення про симптоми та синдроми захворювань шлунково-травного тракту. Фармакотерапія органів ШКТ : печінка. (форма роботи - реферат)	3	відеороліки, відеофільми, самостійна робота з інформаційними джерелами.	реферати; анотації; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему
24	Загальні уявлення про симптоми та синдроми захворювань шлунково-травного тракту. Фармакотерапія органів ШКТ : підшлункова залоза. (форма роботи - реферат)	2	відеороліки, відеофільми, самостійна робота з інформаційними джерелами.	реферати; анотації; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему
25	Фармакотерапія порушень гомеостазу та гемокоагуляції. (форма роботи - реферат)	2	відеороліки, відеофільми, самостійна робота з інформаційними джерелами.	реферати; анотації; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему
26	Фармакотерапія порушень гемокоагуляції. (форма роботи - реферат)	2	відеороліки, відеофільми, самостійна робота з інформаційними джерелами.	реферати; анотації; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему
27	Загальні уявлення про симптоми та синдроми захворювань ендокринної системи. Фармакотерапія ендокринних захворювань: цукровий діабет. (форма роботи - реферат)	2	відеороліки, відеофільми, самостійна робота з інформаційними джерелами.	реферати; анотації; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему
28	Загальні уявлення про симптоми та синдроми захворювань ендокринної системи. Фармакотерапія ендокринних захворювань: захворювання щитоподібної залози. (форма	2	відеороліки, відеофільми, самостійна робота з	реферати; анотації; самоконтроль; доповідь;

	роботи - реферат)		інформаційними джерелами.	виступ на задану тему
29	Загальні уявлення про симптоми та синдроми захворювань крові. Фармакотерапія анемії. (форма роботи - реферат)	2	відеороліки, відеофільми, самостійна робота з інформаційними джерелами.	реферати; анотації; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему
30	Загальні уявлення про симптоми та синдроми захворювань крові. Фармакотерапія лейкозів. (форма роботи - реферат)	2	відеороліки, відеофільми, самостійна робота з інформаційними джерелами.	реферати; анотації; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему
31	Фармакотерапія невідкладних станів при гострих інтоксикаціях ліками та отрутами (форма роботи - реферат)	2	відеороліки, відеофільми, самостійна робота з інформаційними джерелами.	реферати; анотації; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему
	Всього годин	70		

Методи навчання (навести лише ті, які використовуються під час викладання дисципліни): лекція, розповідь-пояснення, бесіда, демонстрація, презентація, відеороліки, відеофільми, дискусія, круглий стіл, ділова, рольова, імітаційна гра, моделювання процесів і ситуацій, делегування повноважень, кейс-метод, дебати, спаринг-партнерство (навчання в парах),

Методи контролю:

Поточний контроль: усне опитування (індивідуальне і фронтальне); письмове опитування; тестовий контроль; творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати; анотації; взаємоконтроль; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему;

Підсумковий контроль: іспит

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

3.1. Оцінювання успішності навчання здобувачів освіти здійснюється на підставі чинної «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів освіти ХНМУ»

Організація оцінювання поточного контролю. Засвоєння теми (поточний контроль) контролюється на практичному занятті відповідно до конкретних цілей. Застосовуються такі засоби оцінки рівня підготовки здобувачів вищої освіти: розв'язання ситуаційних задач, трактування та оцінка результатів лабораторних досліджень, аналіз і оцінка результатів інструментальних досліджень і параметрів, що характеризують функції організму людини, контроль засвоєння практичних навичок. Підсумкове заняття (ПЗ) обов'язково проводиться згідно з програмою освітнього компонента протягом семестру за розкладом, під час занять. Прийом ПЗ здійснюється викладачем академічної групи. Оцінювання здійснюється за традиційною 4-бальною системою: «відмінно», «добре», «задовільно» та «незадовільно».

Критерії оцінювання результатів навчальної діяльності здобувачів освіти з дисциплін

Оцінка	Критерії оцінювання
«Відмінно»	Здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті

	знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили
«Дуже добре»	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна
«Добре»	Здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок
«Задовільно»	Здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих
«Достатньо»	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні
«Незадовільно» з можливістю повторного складання семестрового контролю	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу
«Незадовільно» з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів
Зокрема, критерії оцінювання практичних навичок з дисциплін	
«Відмінно»	Здобувач вищої освіти відповідає високому (творчому) рівню компетентності: здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, без помилок самостійно демонструє виконання практичних умінь та володіє системними теоретичними знаннями (знає методику виконання практичних навичок, показання та протипоказання, можливі ускладнення, та ін.) та має здібності для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях.
«Добре»	Здобувач вищої освіти самостійно демонструє виконання практичних умінь, допускаючи деякі неточності, які швидко виправляє, володіє теоретичними знаннями (знає методику виконання практичних навичок, показання та протипоказання, можливі ускладнення, та ін.)

«Задовільно»	Здобувач вищої освіти демонструє виконання практичних умінь, допускаючи деякі помилки, які може виправити при корекції їх викладачем, володіє задовільними теоретичними знаннями (знає основні положення методики виконання практичних навичок, показання та протипоказання, можливі ускладнення, та ін.).
«Незадовільно»	Здобувач вищої освіти не може самостійно продемонструвати практичні вміння (виконує їх, допускаючи грубі помилки), не володіє достатнім рівнем теоретичних знань (не знає методики виконання практичних навичок, показань і протипоказань, можливих ускладнень, та ін.).

Перерахунок середньої оцінки за поточну навчальну діяльність у багатобальну шкалу проводиться відповідно до «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти...» або середню оцінку (с точністю до сотих) за ПНД викладач автоматично одержує за допомогою електронного журналу АСУ.

Перерахунок середньої оцінки за поточний контроль у багатобальну шкалу
(для дисциплін, що завершуються іспитом)

4-бальна шкала	120-бальна шкала	4-бальна шкала	120-бальна шкала
5	120	3.91-3,94	94
4.95-4,99	119	3.87-3,9	93
4.91-4,94	118	3.83- 3,86	92
4.87-4,9	117	3.79- 3,82	91
4.83-4,86	116	3.74-3,78	90
4.79-4,82	115	3.7- 3,73	89
4.75-4,78	114	3.66- 3,69	88
4.7-4,74	113	3.62- 3,65	87
4.66-4,69	112	3.58-3,61	86
4.62-4,65	111	3.54- 3,57	85
4.58-4,61	110	3.49- 3,53	84
4.54-4,57	109	3.45-3,48	83
4.5-4,53	108	3.41-3,44	82
4.45-4,49	107	3.37-3,4	81
4.41-4,44	106	3.33- 3,36	80
4.37-4,4	105	3.29-3,32	79
4.33-4,36	104	3.25-3,28	78
4.29-4,32	103	3.21-3,24	77
4.25- 4,28	102	3.18-3,2	76
4.2- 4,24	101	3.15- 3,17	75
4.16- 4,19	100	3.13- 3,14	74
4.12- 4,15	99	3.1- 3,12	73
4.08- 4,11	98	3.07- 3,09	72
4.04- 4,07	97	3.04-3,06	71
3.99-4,03	96	3.0-3,03	70
3.95- 3,98	95	Менше 3	Недостатньо

Мінімальна кількість балів, яку має набрати здобувач вищої освіти за поточну діяльність під час вивчення розділу, становить 70 балів, максимальна кількість балів - 120 балів.

Оцінювання самостійної роботи здобувачів вищої освіти. Самостійна робота здобувач

вищої освіти, яка передбачена темою заняття поряд з аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті та при проведенні диференційного заліку.

Оцінювання індивідуальних завдань здобувача вищої освіти здійснюється за умов виконання завдань викладача (доповідь реферату на практичному занятті, доповідь з презентацією на практичному занятті, доповідь на науково-практичних конференціях кафедри, університету, написання тез, статей, участь у Всеукраїнській олімпіаді). Бали (не більше як 10) додаються, як заохочувальні. Загальна сума балів за поточну навчальну діяльність не може перевищувати 120 балів.

Виконання одного з видів роботи:

- Проведення обстеження показового хворого та вибрати найбільш ефективний та безпечний лікувальний засіб при захворюваннях певного характеру, підготовка огляду наукової літератури щодо досліджуваного випадку
- Підготовка огляду літератури за однією із запропонованих тем
- Оформити рецепти на різні форми ліків
- Проаналізувати побічні та токсичну дію ліків і заходи щодо запобігання їх виникненню

Організація підсумкового контролю - іспит. Допуск до іспиту визначається у балах поточної навчальної діяльності, а саме: min - 70, max - 120 балів. Іспит проводиться викладачами кафедри, які призначені на екзаменаційну сесію (професор або доцент кафедри), або комісійно вразі незгоди здобувача вищої освіти з результатами атестації згідно з графіком екзаменаційної сесії.

Іспит з дисципліни - це процес, протягом якого перевіряються отримані за курс :

- рівень теоретичних знань;
- розвиток творчого мислення;
- навички самостійної роботи;
- компетенції - вміння синтезувати отримані знання і застосовувати їх у вирішенні практичних завдань.

Під час проведення іспиту проводиться оцінювання засвоєння практичних навичок та теоретичних знань за складеними на кафедрі білетами, які включають усі теми дисципліни

Оцінювання теоретичних знань та практичних навичок, якщо вони представлені в одному білеті

Кількість питань	«5»	«4»	«3»	Відповідь за білетами, які включають теоретичну та практичну частини дисципліни	За кожну відповідь здобувач вищої освіти одержує від 10 до 16 балів, що відповідає: «5» - 16 балів; «4» - 13 балів; «3» - 10 балів.
1	16	13	10		
2	16	13	10		
3	16	13	10		
4	16	13	10		
5	16	13	10		
	80	65	50		

Безпосередньо іспит оцінюється від - 50 до – 80 балів.

Технологія оцінювання дисципліни

Оцінювання результатів вивчення дисциплін проводиться безпосередньо після іспиту. Оцінка з дисципліни визначається як сума балів за ПНД та іспиту і становить min – 120 до max - 200.

**Відповідність оцінок за 200 бальною шкалою,
чотирибальною (національною) шкалою та шкалою ECTS**

Оцінка за 200 бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за чотирибальною (національною) шкалою
180–200	A	Відмінно
160–179	B	Добре
150–159	C	Добре
130–149	D	Задовільно
120–129	E	Задовільно
Менше 120	F, Fx	Незадовільно

Оцінка з дисципліни виставляється лише здобувач вищої освіти, яким зараховані усі підсумкові контрольні заняття, диференційний залік.

Здобувачам вищої освіти, що не виконали вимоги навчальних програм дисциплін виставляється оцінка **Fx**, якщо вони були допущені до складання диференційованого заліку або іспиту, але не склали його. Оцінка **F** виставляється здобувачам вищої освіти, які не допущені до складання диференційованого заліку або іспиту.

Оцінки "**Fx**" або "**F**" ("незадовільно") виставляються здобувачам вищої освіти, яким не зараховано вивчення дисципліни, формою контролю якої є залік.

Після завершення вивчення дисципліни відповідальний за організацію навчально-методичної роботи на кафедрі або викладач виставляють здобувачу вищої освіти відповідну оцінку за шкалами (Таблиця 3) у залікову книжку та заповнюють відомості

Якщо іспит не складено, встановлюються дати перескладання під час канікул, до початку наступного семестру.

3.2. Питання іспиту :

1. Предмет і завдання клінічної фармакології.
2. Суть клінічної фармакокінетики, фармакодинаміки і фармакодинаміки.
3. Ускладнення фармакотерапії і її типи.
4. Взаємодія лікувальних засобів (фармацевтична, фармакокінетична, фармакодинамічна і фізіологічна).
5. Побічна дія ліків (специфічна, токсична, алергічні реакції, порушення імунологічних властивостей організму, ідіосинкразія, медикаментозна залежність, синдром «відміни», явища (абстиненції).
6. Профілактична та лікувальна корекція небажаного впливу ліків.
7. Види корекції (режимна, дієтна, медикаментозна).
8. Залежність дії ліків від їх співвідношення до часу і характеру харчування, якості та кількості харчового раціону. Вплив голодування на дію ліків.
9. Особливості фармакокінетики фармакодинаміки у різні вікові періоди.
10. Хронофармакологія.
11. Значення добових (циркадних) ритмів у дії ліків.
12. Види комбінованої фармакотерапії. Попередження та усунення небажаної дії ліків при їх комбінованому застосуванні.
13. Дія ліків при їх повторному введенні.
14. Засоби для наркозу інгаляційного і неінгаляційного. Види та стадії наркозу. Фармакотерапевтичні засоби для багатокомпонентного наркозу. Поняття про премедикацію. Ускладнення під час наркозу. Ознаки токсичної дії. Лікування отруєнь.
15. Снодійні засоби. Класифікація. Особливості фармакокінетики, ознаки токсичної дії, лікування отруєнь, клінічні рекомендації.

16. Протиепілептичні засоби. Клінічна фармакотерапія різних форм епілепсії, побічні ефекти, ознаки токсичної дії. Лікування отруєнь, клінічні рекомендації.
17. Протипаркінсонічні засоби. Ознаки токсичної дії, лікування отруєнь, клінічні рекомендації.
18. Етиловий спирт. Особливості фармакокінетики та фармакодинаміки. Ознаки токсичної дії. Лікування гострого та хронічного отруєння.
19. Наркотичні анальгетики. Механізм дії. Покази і протипокази до застосування. Гостра інтоксикація. Лікування. Ознаки хронічного отруєння, лікування.
20. Ненаркотичні анальгетики. Механізм дії. Фармакологічні ефекти. Ознаки токсичної дії, лікування отруєнь.
21. Нейролептики. Фармакологічні і побічні ефекти. Застосування. Ознаки токсичної дії. Лікування отруєнь, клінічні рекомендації. Поняття про нейролептанальгезію.
22. Транквілізатори. Фармакологічні і побічні ефекти. Застосування, ознаки токсичної дії. Лікування отруєнь, клінічні рекомендації.
23. Седативні засоби. Фармакологічні і побічні ефекти. Застосування. Ознаки токсичної дії. Лікування отруєнь, клінічні рекомендації.
24. Нормотимічні препарати. Фармакологічні та побічні ефекти. Застосування. Ознаки токсичної дії. Лікування отруєнь, клінічні рекомендації.
25. Антидепресанти. Фармакологічні і побічні ефекти. Застосування. Ознаки токсичної дії. Лікування отруєнь, клінічні рекомендації.
26. Психомоторні стимулятори. Фармакологічні та побічні ефекти. Застосування. Ознаки токсичної дії. Лікування отруєнь, клінічні рекомендації.
27. Аналептики. Фармакологічні та побічні ефекти. Застосування. Ознаки токсичної дії. Лікування отруєнь, клінічні рекомендації.
28. Загальнотонізуючі засоби. Застосування.
29. Ноотропні засоби. Фармакологічні та побічні ефекти. Застосування. Ознаки токсичної дії. Лікування отруєнь, клінічні рекомендації.
30. Місцевоанестезуючі засоби. Механізм дії. Застосування, ознаки токсичної дії. Лікування отруєнь.
31. В'язучі засоби. Застосування, побічні ефекти.
32. Обволікаючі засоби, застосування.
33. Агсорбуючі засоби, їх застосування.
34. Подразнюючі засоби. Застосування.
35. М-холіноміметики. Ознаки токсичної дії. Лікування отруєнь.
36. М,Н-холіноміметики.
37. Антихолінестеразні речовини. Реактиватори холінестерази. Ознаки токсичної дії. Лікування отруєнь.
38. М-холіноблокатори. Механізм дії. Фармакологічні та побічні ефекти. Покази та протипокази до застосування. Ознаки токсичної дії. Лікування отруєнь. Клінічні рекомендації.
39. Гангліоблокатори. Механізм дії. Фармакологічні та побічні ефекти. Покази та протипокази до застосування. Ознаки токсичної дії. Лікування отруєнь.
40. Міорелаксанти. Механізм дії. Фармакологічні та побічні ефекти. Покази та протипокази до застосування. Ознаки токсичної дії. Лікування отруєнь.
41. М,Н-ХОЛІНОБЛОКАТОРИ. Механізм дії. Фармакологічні та побічні ефекти. Покази та протипокази до застосування. Ознаки токсичної дії. Лікування отруєнь.
42. ξ - АДРЕНОМІМЕТИКИ.
43. ξ, β -АДРЕНОМІМЕТИКИ. Механізм дії. Фармакологічні та побічні ефекти. Покази та протипокази до застосування. Ознаки токсичної дії. Лікування отруєнь.
44. β_1, β_2 -АДРЕНОМІМЕТИКИ. Механізм дії. Фармакологічні та побічні ефекти. Покази та протипокази до застосування. Ознаки токсичної дії. Лікування отруєнь.
45. ξ -АДРЕНОБЛОКАТОРИ. Механізм дії. Фармакологічні та побічні ефекти. Покази та протипокази до застосування. Ознаки токсичної дії. Лікування отруєнь.

46. **β-АДРЕНОБЛОКАТОРИ.** Механізм дії .Фармакологічні та побічні ефекти. Покази та протипокази до застосування. Ознаки токсичної дії. Лікування отруєнь.
47. **СПАЗМОЛІТИКИ.** Механізм дії .Фармакологічні та побічні ефекти. Покази та протипокази до застосування. Ознаки токсичної дії. Лікування отруєнь.
48. **СТИМУЛЯТОРИ ДИХАННЯ. ЗАСТОСУВАННЯ ЇХ ПРИ РІЗНИХ ВИДАХ АСФІКСІЇ. ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА.**
49. **ПРОТИКАШЛЬОВІ ЗАСОБИ.** Механізм дії .Фармакологічні та побічні ефекти. Покази та протипокази до застосування. Ознаки токсичної дії. Лікування отруєнь.
50. **ВІДХАРКУВАЛЬНІ ЗАСОБИ. СЕКРЕТОМОТОРНІ ТА МУКОЛІТИЧНІ. КЛАСИФІКАЦІЯ.** Механізм дії .Фармакологічні та побічні ефекти. Покази та протипокази до застосування. Ознаки токсичної дії. Лікування отруєнь.
51. **БРОНХОЛІТИЧНІ ЗАСОБИ.** Механізм дії .Фармакологічні та побічні ефекти. Покази та протипокази до застосування. Особливі вказівки. Ознаки токсичної дії. Лікування отруєнь. Клінічні рекомендації.
52. **ЗАСОБИ, ЩО ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ ПРИ НАБРЯКУ ЛЕГЕНІВ.** Механізм дії окремих препаратів. Лікування отруєнь.
53. **СЕРЦЕВІ ГЛІКОЗИДИ.** Механізм дії. Лікувальна тактика глікозидотерапії. Синдроми інтоксикації, їх профілактика та лікування. Клінічні рекомендації.
54. **Неглікозидні кардіотонічні засоби.** Покази та протипокази до застосування. Ознаки токсичної дії. Лікування отруєнь.
55. **ПРОТИАРИТМІЧНІ ЗАСОБИ.** Механізм дії .Фармакологічні та побічні ефекти. Покази і протипокази до застосування. Ознаки токсичної дії. Невідкладна допомога при зупинці серця. Лікування отруєнь. Клінічні рекомендації.
56. **АНТИАНГІНАЛЬНІ ЗАСОБИ.** Механізм дії .Фармакологічні та побічні ефекти. Покази та протипокази до застосування. Ознаки токсичної дії. Лікування отруєнь. Клінічні рекомендації.
57. **КОМПЛЕКСНА ФАРМАКОТЕРАПІЯ ІНФАРКТУ МІОКАРДУ.** Механізм дії.Фармакологічні та побічні ефекти. Покази і протипокази до застосування. Ознаки токсичної дії. Лікування отруєнь. Клінічні рекомендації.
58. **ЗАСОБИ, ЩО ПОКРАЩУЮТЬ МОЗКОВИЙ КРОВООБІГ.** Механізм дії. Фармакологічні та побічні ефекти. Покази і протипокази до застосування. Ознаки токсичної дії. Лікування отруєнь. Клінічні рекомендації.
59. **АНТИГІПЕРТЕНЗИВНІ ЗАСОБИ. ВПЛИВ ПРЕПАРАТІВ НА РІЗНІ ЛАНКИ РЕГУЛЯЦІЇ ТОНУСУ СУДИН. ПРИНЦИПИ ВИБОРУ АНТИГІПЕРТЕНЗИВНИХ ЗАСОБІВ. НЕБАЖАНІ ПОБІЧНІ ЕФЕКТИ** Ознаки токсичної дії. Лікування. Невідкладна допомога при гіпертонічному кризі.
60. **Засоби, що використовуються при вазомоторному колапсі** Механізм дії. Фармакологічні та побічні ефекти. Покази та протипокази до застосування. Ознаки токсичної дії. Лікування отруєнь. Клінічні рекомендації.
61. **Клінічна фармакологія засобів гіпохолестеринемічної і гіполіпопротеїнемічної дії.**
62. **Ангіопротекторні засоби.** Механізм дії. Фармакологічні та побічні ефекти. Покази та протипокази до застосування. Ознаки токсичної дії. Лікування отруєнь. Клінічні рекомендації.
63. **Клінічна фармакологія засобів, що регулюють водно-сольовий обмін і кислотну-лужну рівновагу (діуретики, плазмозамінники).** Біологічна роль мінеральних речовин. Амінокислоти. Дезінтоксикаційні розчини.
64. **Засоби, які впливають на апетит.** Механізм дії. Фармакологічні та побічні ефекти. Покази та протипокази до застосування. Ознаки токсичної дії. Лікування отруєнь. Клінічні рекомендації.
65. **Ферментні препарати, що покращують процеси травлення.**
66. **Засоби, що впливають на тонус і моторику органів травлення.**

67. Антацидні засоби. Механізм дії. Фармакологічні та побічні ефекти. Покази та протипокази до застосування. Ознаки токсичної дії. Лікування отруєнь. Клінічні рекомендації.
68. Противиразкові засоби. Механізм дії. Фармакологічні та побічні ефекти. Покази та протипокази до застосування. Ознаки токсичної дії. Лікування отруєнь. Клінічні рекомендації.
69. Блювотні та протиблювотні засоби.
70. Проносні засоби. Класифікація. Механізм дії. Покази та протипокази до застосування. Ознаки токсичної дії. Лікування отруєнь. Клінічні рекомендації.
71. Жовчогінні засоби. Холеретики. Холекінетики. Гепатопротектори. Холелітоліки. Основні напрямки фармакотерапії захворювань печінки і жовчних шляхів. Фармакотерапія невідкладних станів при захворюваннях черевної порожнини.
72. Засоби, що використовують при порушенні екскреторної функції підшлункової залози. Фармакотерапія хронічної фази панкреатиту і у фазі загострення. Надання допомоги при панкреатичній комі.
73. Засоби, що використовуються при залізодефіцитних анеміях.
74. Засоби, що використовуються при гіперхромних анеміях.
75. Стимулятори лейкопоезу.
76. Гемостатики: загальної дії, місцевої дії і рослинного походження.
77. Антикоагулянти прямої та непрямой дії.
78. Фібринолітичні засоби.
79. Антиагреганти.
80. Засоби, що впливають на тромбоутворення. Механізм дії препаратів кожної групи. Фармакологічні та побічні ефекти. Клінічні рекомендації.
81. Клінічна фармакологія засобів, що впливають на міометрій.
82. Гормональні препарати передньої, середньої та задньої долі гіпофізу.
83. Препарати щитовидної і колощитодидних залоз.
84. Інсуліни. Пероральні антидіабетичні засоби.
85. Глюкокортикоїди.
86. Мінералокортикоїди.
87. Естрогенні препарати стероїдної і нестероїдної будови. Антиестрогенний препарат.
88. Гестагенні препарати та їх аналоги.
89. Комбіновані пероральні контрацептиви. Моногормональні контрацептиви. Комбіновані, прогестинестрогенні препарати.
90. Препарати чоловічих статевих гормонів та їх синтетичні аналоги.
91. Анаболічні стероїди. Механізм дії окремих гормональних препаратів. Фармакологічні та побічні ефекти. Покази та протипокази до застосування. Ознаки токсичної дії. Лікування отруєнь. Клінічні рекомендації.
92. Вітамінні препарати та речовини з вітамінною активністю. Полівітамінні препарати. Механізм дії окремих препаратів. Фармакологічні та побічні ефекти. Покази та протипокази до застосування. Ознаки токсичної дії вітаміну Д. Лікування отруєнь. Клінічні рекомендації.
93. Протиалергічні засоби: (протигістамінні; препарати, що затруднюють виділення з тучних клітин медіатора негайного типу. Препарати що знижують проникливість судин.
94. Протизапальні засоби стероїдної і не стероїдної будови.
95. Антигіпоксанти, антиоксиданти.
96. Препарати, що корегують процеси імунітету. Механізм дії. Фармакологічні та побічні ефекти. Покази і протипокази до застосування. Ознаки токсичної дії. Лікування отруєнь. Клінічні рекомендації.
97. Антисептичні та дезинфікуючі засоби. Класифікація. Механізм дії кожної групи речовин. Фармакологічні та побічні ефекти. Покази і протипокази до застосування. Ознаки токсичної дії. Лікування отруєнь. Клінічні рекомендації.
98. Антибіотики групи пеніциліну. Півсинтетичні пеніциліни.

99. Цефалоспорини, їх генерації.
100. Аміноглікозиди.
101. Макроліди.
102. Тетрацикліни.
103. Ріфаміцини.
104. Хлорамфеніколи.
105. Глікопептидні антибіотики.
106. Поліміксини. Механізм дії всіх попередньо вказаних антибіотиків. Особливості фармакокінетики. Фармакологічні та побічні ефекти. Покази та протипокази до застосування. Ознаки токсичної дії. Лікування отруєнь. Клінічні рекомендації.
107. Сульфаніламідні препарати короткої, середньої, тривалої і дуже тривалої дії. Комбіновані препарати. Механізм дії. Фармакологічні та побічні ефекти. Покази та протипокази до застосування. Ознаки токсичної дії. Лікування отруєнь. Клінічні рекомендації.
108. Протитуберкульозні засоби. Механізм дії окремих гормональних препаратів. Фармакологічні та побічні ефекти. Покази та протипокази до застосування. Ознаки токсичної дії. Лікування отруєнь. Клінічні рекомендації.
109. Протилепрозні засоби.
110. Противірусні засоби для системного та зовнішнього застосування.
111. Протисифілітичні засоби.
112. Протималярійні засоби.
113. Протитрихомонадні засоби.
114. Протиамебні засоби.
115. Протиліямбліозні засоби.
116. Антигельмінтні засоби.
117. Протигрибкові засоби.
118. Засоби для лікування педикульозу.
119. Протипухлинні засоби. Механізм дії препаратів кожної рпуи. Фармакологічні та побічні ефекти. Покази та протипокази до застосування. Ознаки токсичної дії. Лікування отруєнь. Клінічні рекомендації.
120. Фармакотерапія невідкладних станів при гострих інтоксикаціями ліками та отрутами. Антидоти, сорбенти, комплексои. Характеристика засобів невідкладної допомоги при гострих медикаментозних отруєннях.

ПЕРЕЛІК НАВИЧОК ТА ВМІНЬ ДЛЯ ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Володіти правилами виписування рецептів на різні форми ліків.
2. Оформляти вимоги лікувально-профілактичних закладів на ліки для стаціонарних хворих.
3. Вести, відповідно до вимог, облік і дотримуватись правил зберігання рецептурних бланків та відпуску ліків у різних відділеннях стаціонару.
4. Дотримуватися правил безпечного зберігання отруйних, одурманюючих і наркотичних засобів.
5. Оцінювати доцільність застосування медикаментозних засобів різних груп для фармакотерапії, обезболювання і надання допомоги при гострих станах та отруєнні.
6. Аналізувати фармакологічні та побічні ефекти медикаментозних засобів різних фармакологічних груп.
7. Розрізняти ознаки токсичної дії.
8. Надавати невідкладну допомогу у випадку виникнення ускладнень при фармакотерапії.
9. Вміти користуватися ІНТЕРНЕТ мережею щодо нових препаратів і реклами на них та доцільності, їх застосування.

3.3. Контрольні питання та завдання до самостійної роботи Засвоєння тем, які виносяться

лише на самостійну роботу, перевіряється під час підсумкового заняття, іспита.

Базовий перелік видів самостійної роботи здобувач вищої освіти, розроблений відповідно до структури освітнього компонента. При цьому завданнями для самостійної роботи є:

1. Тижневе спостереження за хворим (розпитування, фізикальне обстеження, оцінка результатів інструментальних та лабораторних обстежень) із патологією серцево-судинної системи із написанням історії хвороби та представленням клінічного випадку на практичному занятті
2. Тижневе спостереження за хворим (розпитування, фізикальне обстеження, оцінка результатів інструментальних та лабораторних обстежень) із патологією бронхо-легеневої системи із написанням історії хвороби та представленням клінічного випадку на практичному занятті
3. Тижневе спостереження за хворим (розпитування, фізикальне обстеження, оцінка результатів інструментальних та лабораторних обстежень) із патологією травної системи із написанням історії хвороби та представленням клінічного випадку на практичному занятті
4. Тижневе спостереження за хворим (розпитування, фізикальне обстеження, оцінка результатів інструментальних та лабораторних обстежень) із патологією сечовивідної системи із написанням історії хвороби та представленням клінічного випадку на практичному занятті
5. Тижневе спостереження за хворим (розпитування, фізикальне обстеження, оцінка результатів інструментальних та лабораторних обстежень) із патологією ендокринної системи із написанням історії хвороби та представленням клінічного випадку на практичному занятті
6. Тижневе спостереження за хворим (розпитування, фізикальне обстеження, оцінка результатів інструментальних та лабораторних обстежень) із патологією кровотворної системи із написанням історії хвороби та представленням клінічного випадку на практичному занятті

Здобувач вищої освіти самостійно обирає те захворювання, за яким він проводитиме curaцію (розпитування, обстеження) пацієнта.

3.4. Індивідуальні завдання (затверджений на засіданні кафедри перелік з визначенням кількості балів за їх виконання, які можуть додаватись, як заохочувальні):

За бажанням здобувача вищої освіти під час вивчення відповідних тем він може виконувати індивідуальну роботу, яка проводиться в позаурочний час та при успішному її виконанні додатково оцінюється викладачем.

Орієнтовний перелік індивідуальних завдань:

1. Проведення розпитування показового хворого, його загального огляду та огляду голови, шиї, кінцівок із виділенням основних симптомів та синдромів захворювання.
2. Проведення досліджень функції зовнішнього дихання у показових хворих, обробка отриманих даних та доповідь на занятті
3. Реєстрація ЕКГ, участь у проведенні інструментальних досліджень серцево-судинної системи у показових хворих з обробкою даних та доповіддю на занятті
4. Проведення фізикального та інструментального обстеження показового хворого із підготовкою огляду наукової літератури щодо досліджуваного випадку
5. Робота з літературою й іншими джерелами інформації та підготовка реферативного повідомлення про сучасні методи обстеження хворих у клініці внутрішніх хвороб
6. Робота з літературою й іншими джерелами інформації та підготовка реферативного повідомлення про особливості синдромної діагностики захворювання із типовим перебігом, обраного за бажанням здобувача вищої освіти

3.5. Інші заохочення (умови нарахування додаткових балів за різні види неформальної та інформальної діяльності, серед яких можуть бути конференції, наукові дослідження, участь у опитуваннях, симпозиумах, тощо):

На засіданні кафедри затверджено перелік індивідуальних завдань (участь з доповідями в конференціях, профільних олімпіадах, підготовка аналітичних оглядів з презентаціями з перевіркою на плагіат) з визначенням кількості балів за їх виконання, які можуть додаватись, як заохочувальні (**не більше 10**)

Бали за індивідуальні завдання одноразово нараховуються здобувачу вищої освіти тільки комісійно (комісія – зав. кафедри, завуч, викладач групи) лише за умов успішного їх виконання та захисту. В жодному разі загальна сума балів за ПНД не може перевищувати 120 балів.

3.6. Правила оскарження оцінки

Згідно загальних положень та наказів ХНМУ

4. ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ

Вимоги освітнього компонента (система вимог та правил, які викладач пред'являє до здобувачів вищої освіти при вивченні освітнього компонента). Щоб досягти цілей навчання і успішно пройти курс, необхідно: з першого дня включитися в роботу; регулярно відвідувати лекції; читати матеріал попередньо, до його розгляду на практичному занятті; не спізнюватися і не пропускати заняття; приходити на кафедру одягнутими у медичний халат, мати змінне взуття, мати при собі фонендоскоп, зошит, ручку; виконувати всі необхідні завдання і працювати щодня; вміти працювати з партнером або в складі групи; звертатися за допомогою і отримувати її, коли Ви її потребуєте. Письмові та домашні завдання треба виконувати повністю та вчасно.

Передбачена академічна мобільність, взаємозамінність залікових кредитів (обсяг 1 кредиту 30 годин). Здобувачі вищої освіти можуть обговорювати різні завдання, але їх виконання - строго індивідуально.

Відвідування занять та поведінка Відвідування лекцій та практичних занять здобувачами вищої освіти є обов'язковим. Не допускаються запізнення здобувачів вищої освіти на лекції та практичні заняття.

Під час лекційного заняття здобувачам вищої освіти рекомендовано вести конспект заняття та зберігати достатній рівень тиші. Ставити питання до лектора/-ки – це абсолютно нормально.

Використання електронних гаджетів дозволяється лише з дозволу викладача. Не допускаються списування, використання різного роду програмних засобів, підказки, користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими електронними гаджетами під час заняття.

Рекомендації щодо успішного складання дисципліни(активність здобувачів вищої освіти під час практичного заняття, виконання необхідного мінімуму навчальної роботи). Практичні заняття передбачають:

Активну участь під час обговорення в аудиторії, здобувачі вищої освіти мають бути готовими детально розбиратися в матеріалі, ставити запитання, висловлювати свою точку зору, дискутувати. Під час дискусії важливі:

- повага до колег,
- толерантність до інших та їхнього досвіду,
- сприйнятливність та неупередженість,
- здатність не погоджуватися з думкою, але шанувати особистість опонента/-ки,
- ретельна аргументація своєї думки та сміливість змінювати свою позицію під впливом доказів,
- я-висловлювання, коли людина уникає непотрібних узагальнювань, описує свої почуття і формулює свої побажання з опорою на власні думки і емоції,
- обов'язкове знайомство з першоджерелами.

Вітається творчий підхід у різних його проявах. Від здобувачів вищої освіти очікується зацікавленість участю у міських, всеукраїнських та міжнародних конференціях, конкурсах та

інших заходах з предметного профілю.

Заохочення та стягнення (додаткові бали за конференції, наукові дослідження, правки, поради, участь у опитуваннях). Оцінювання індивідуальних завдань здобувача вищої освіти здійснюється за умов виконання завдань викладача (доповідь реферату на практичному занятті, доповідь з презентацією на практичному занятті, доповідь на науково-практичних конференціях кафедри, університету, написання тез, статей, участь у Всеукраїнській олімпіаді). Бали (не більше як 10) додаються, як заохочувальні.

Техніка безпеки. На першому занятті з курсу буде роз'яснено основні принципи охорони праці шляхом проведення відповідного інструктажу. Очікується, що кожен та кожна повинні знати, де найближчий до аудиторії евакуаційний вихід, де знаходиться вогнегасник, як їм користуватися тощо.

Порядок інформування про зміни у силабусі та ін. Розробка, оновлення та затвердження силабусу освітнього компонента проводиться кожного навчального року. Обов'язкове розміщення на сайті ХНМУ в профілі освітньої програми «Сестринська справа» до 30 червня поточного навчального року для наступного навчального року.

5. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Політика щодо академічної доброчесності (в т.ч. відповідальність за порушення академічної доброчесності). Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- ✓ Самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- ✓ Посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- ✓ Дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- ✓ Надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Кафедра пропедевтики внутрішньої медицини №2 та медсестринства підтримує нульову толерантність до плагіату. Від здобувач вищої освіти очікується бажання постійно підвищувати власну обізнаність в академічному письмі. На перших заняттях проводитимуться інформаційні заходи щодо того, що саме вважати плагіатом та як коректно здійснювати дослідницько-науковий пошук.

Політика щодо осіб з особливими освітніми потребами. Здобувачі вищої освіти з особливими потребами повинні зустрітися з викладачем або попередити його до початку занять, на прохання здобувача вищої освіти це може зробити староста групи.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Залюбовська О.І., Коваль С.М. Литвинова О.М. Клінічна фармакологія: Підручник. – Х.: Видавничий Дім «ІНЖЕК», 2003. – 688 с.
2. Клінічна фармакологія: підручник / Кол. Авторів; за ред. О.Я. Бабака, О.М. Біловола, І.С. Чекмана. – 2-е вид., перероб. Та доп. – К.: Медицина, 2010. – 776 с.

Допоміжна

3. Грицько О.М., Лесик-Лісна О.А. «Фармакотерапія і медсестринський процес» Львів: «Компакт – ЛВ.» 2005.
4. Скакун М.П., Посохова К.А. Основи фармакології з рецептурою: Підручник. Видання друге, перероблене та доповнене методичними рекомендаціями до практичних занять. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2004. – 604 с.
5. Клінічна фармакологія Підручник. За ред. О.М. Біловола Вінниця : Нова книга, 2021.-554 с.